

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
Sierakowice

5	Białe	I	1995	2
6	Święte	non	1995	3
7	Świniewo	III*	1998	-

źródło: „Raport o stanie środowiska woj. pomorskiego w 1998”, 1999, WIOŚ w Gdańsku
„Materiały do monografii przyrodniczej regionu gdańskiego. T. II, 2000, Gdańsk”

* - oszacowano na podstawie niepełnych danych

klasy odporności jezior na antropopresję:

1 klasa – zbiorniki o wysokiej odporności

2 klasa – zbiorniki o przeciętnej odporności

3 klasa – zbiorniki o małej odporności

Obecny stan czystości wód powierzchniowych na terenie gminy Sierakowice warunkują przede wszystkim:

- brak prawidłowej gospodarki ściekowej w większości wsi i gospodarstw na terenie gminy, co przejawia się w szczególności brakiem lub bardzo ograniczonym zasięgiem sieci kanalizacji sanitarnej, powiązanej z systemami oczyszczania i odprowadzania oczyszczonych ścieków;
- brak w obiektach hodowlanych sprawnych, indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, co powoduje powstawanie znacznej ilości „agresywnych”, łatwo migrujących w środowisku ścieków;
- powszechność stosowania przyobiektowych, bezodpływowych zbiorników gromadzenia ścieków (tzw. szamb) i wywożenia wozami asenizacyjnymi na wylewiska (głównie pola i łąki) lub do oczyszczalni ścieków - technologia ta okazuje się w praktyce nieefektywna z racji umownej „bezodpływowości” zbiorników, które funkcjonują bardzo często jako doły chłonne z częstymi wylewami ścieków w miejsca do tego nieprzygotowane (na wylewiska nieczystości płynnych lub też na pola pod pozorem rolniczego ich wykorzystania);
- intensywne zagospodarowanie stref brzegowych jezior obiektami rekreacyjnymi, nie w pełni wyposażonymi w infrastrukturę ochrony środowiska.

Na terenie gminy przeważająca część gospodarstw gromadzi ścieki w przyobiektowych bezodpływowych zbiornikach. Brak jest szczegółowych danych dotyczących systematyczności wywożenia ścieków do oczyszczalni. Z większości indywidualnych gospodarstw rolnych ścieki odprowadzane są pośrednio lub bezpośrednio do gruntu lub wód powierzchniowych. W związku z modernizacją gminnej oczyszczalni ścieków na terenie wsi Sierakowice prowadzone są prace inwestycyjne związane z rozbudową systemu kanalizacji sanitarnej.

Gminna oczyszczalnia ścieków zbudowana jest w obrębie wsi Sierakowice. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości 800 m³/dobę. Aktualna (1999 r) dobową ilość ścieków wynosi 710 MB m³. Oczyszczone ścieki zrzucone są rowem melioracyjnym do Czarnej Wody, dopływu Bukowiny. Wielkość odprowadzającego ładunku zanieczyszczeń w kg/dobę prezentuje się następująco:

BZT ₅	81,0
ChZT	173,0
N ogólny	40,0
P ogólny	6,0

Istotnym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych na terenach użytkowanych rolniczo jest nadmierne lub niewłaściwie stosowane nawożenie.

Zanieczyszczenia pochodzą z gruntów ornych pozbawionych roślinności i ze sphywów z gospodarstw wiejskich.

2.1.2.4 Przekształcenia litosfery

Do podstawowych rodzajów przekształceń litosfery na obszarze gminy Sierakowice należą:

- typowe geomechaniczne zniszczenia powierzchni terenu dla terenów zabudowy wiejskiej, przejawiające się przede wszystkim w przekształceniach przypowierzchniowej warstwy litosfery, obejmujące w szczególności deniwelacje, wykopy i nasypy, związane z posadowieniem budynków, lokalizacją infrastruktury technicznej itp.;
- zniszczenia geomechaniczne spowodowane lokalizacją dużych obiektów kubaturowych;
- wyrobiska surowców mineralnych o różnym stopniu przekształcenia terenu – głównie o charakterze lokalnym;
- zniszczenia litosfery związane z nielegalnym gromadzeniem odpadów;
- geomechaniczne przekształcenia związane z działalnością przemysłową (tereny składów, nieutwardzone place manewrowe, postojowe itp.).

Według „Inwentaryzacji złóż i wyrobisk kopalin stałych oraz składowisk odpadów na obszarze gminy Sierakowice woj. gdańskie” (1995) na terenie gminy znajduje się kilkanaście punktów eksploatacji kopalin, charakteryzują się lokalnym charakterem i eksploatowane są przez miejscową ludność. W związku z tym zakres przekształceń litosfery z nimi związany jest umiarkowany, ograniczony do niewielkiego obszaru.

2.1.2.5 Gospodarka odpadami

Na terenie gminy nie istnieje i aktualnie nie przewiduje się utworzenia urządzonego wysypiska. Odpady stałe na terenie gminy powinny być gromadzone i wywożone na wysypiska poza obszar gminy (zdecydowana większość na składowisko gminne w Czarnej Dąbrówce). Praktyka wskazuje jednak na inne rozwiązania. W granicach gminy liczne są nielegalne miejsca składowania odpadów. W przeważającej części zawierają one różne odpady stałe, nie należy jednak wykluczyć możliwości wylewania w ich obrębie ścieków z szamb. Odpady te, najczęściej pochodzące z pobliskich gospodarstw, składowane są przeważnie napowierzchniowo, jedynie składowiska w trzech wypadkach zlokalizowane są w wyrobiskach. Najbardziej jaskrawym tego przykładem jest wysypisko w Kamienicy Królewskiej, które pełni funkcję nieurządzonego składowiska, pomimo wielokrotnego oznaczenia go tablicami zakazującymi składowanie odpadów.

2.2. Analiza wartości, stanu zachowania i funkcjonowania środowiska kulturowego

2.2.1.1 Zasoby dziedzictwa kulturowego

Obszar kulturowy dzisiejszej gminy Sierakowice jest nasycony wartościami kulturowymi w stopniu nie wyróżniającym go spośród pozostałych gmin powiatu kartuskiego. Zabudowa historyczna, która przetrwała do dzisiaj na ziemiach Sierakowic i okolic, za wyjątkiem kościoła parafialnego p.w. św. Marcina bp i Jana Nepomucena w Sierakowicach z 1820r., pochodzi głównie z końca wieku XIX (3, 4 ćw. XIX w.) i początku wieku XX (1, 2 ćw. XX w). Reprezentowana jest przez zabudowę sakralną i z nią związaną zabudową gospodarczą a także zabudowę mieszkalną i zagrodową. Do cennych obiektów sakralnych należy

neogotycki kościół parafialny w Gowidlinie pochodzący z lat 1866-68 oraz związana z nim zabudowa kościelna i gospodarcza. Kościół p.w. św. Marcina bp i św. Jana Nepomucena budowany jako drewniany kościółek – pozostały jako prezbiterium nowego kościoła rozbudowanego w 1903 r. w stylu neogotyckim.

Domy mieszkalne i zagrody powstające w II poł. wieku XIX budowane były między innymi w drewnianym systemie szkieletowym, ściany wypełniane były gliną bądź cegłą, dachy często kryte strzechą. Przykłady tego typu zabudowy odnaleźć można we wsiach: Kamienica Królewska, Leszczyńki, Gowidlino, Mojuszewska Huta, Mojusz, Pałubice, Puzdrowo, Sierakowice, Stara Maszyna, Szklana, Szopa, Tuchlino, Załakowo. Pojedyncze budynki drewniane z końca XIX w. przetrwały w Gowidlinie, w Mojuszewskiej Hucie (kryty gontem), w Tuchlinie (1902 r., stodoła i stajnia). Przykłady budynków murowanych z 4 ćw. XIX w. i 1, 2 ćw. XX w. odnaleźć można we wsiach: Sierakowice (wiele przykładów zabudowy murowanej), Gowidlino, Mojusz, Mojuszewska Huta, Pałubice, Puzdrowo, pojedyncze budynki we wsiach Stara Maszyna, Szklana, Szopa, Tuchlino, Wygoda i Załakowo.

Na terenie gminy istnieją trzy kościoły znajdujące się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Pierwszy w nich Kościół p.w. św. Marcina bp i Jana Nepomucena (obecnie św. Barbary – wpisany do rejestru zabytków) we wsi Sierakowice wzmiankowany był w 1398 r. jako kościół parafialny, drewniany. Drugi kościół p.w. św. Jana Chrzciciela (były zbór ewangelicki) - murowany, pochodzi z 4 ćw. XIX w. oraz Kościół murowano-drewniany w Gowidlinie z lat 1866-68. Wartościowe pod względem historycznym kapliczki przydrożne znajdują się we wsiach: Kamienica Królewska, Mojuszewska Huta, Pałubice, Puzdrowo, Sierakowice. Daty ich powstania przypadają na 1 i 2 ćw. XX w.

Ślady założeń folwarcznych znajdują się we wsiach: Sierakowice – „Srakowscy Dwór”-kasz. (położ. koło jez. Kominek) - poł. XIX w., Gowidlino-k. XIX w., Tuchlino – „Techliński Dwór”-kasz.-k. XIX w. Ze względu na zły stan zachowania zespołów nie są one objęte ochroną konserwatorską i w większości nie pozostają w ewidencji obiektów objętych ochroną przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Z zespołu folwarcznego w Sierakowicach, położonego nad jeziorem Kominek ocalały dwa budynki dworskie (pierwszy i drugi dwór) oraz budynek gospodarczy. Jedynie pierwszy dwór przedstawia wartość architektoniczną (Gminny Ośrodek Kultury) ponieważ budynki pozostałe zostały w znacznym stopniu przekształcone. Z folwarku w Gowidlinku pozostały obiekty: budynek mieszkalny i pomieszczenie inwentarskie, w folwarku tuchlińskim murowany dwór oraz pomieszczenie inwentarskie z cegły palonej na podbudowie kamiennej - obiekty nie przedstawiające dużej wartości architektonicznej.

Na obszarze gminy występują zespoły ruralistyczne o wartościach historycznych: Bącka Huta, Gowidlino, Kamienica Królewska, Łyśniewo, Paczewo, Puzdrowo, Szklana, Tuchlino i Załakowo, Mojusz. Są to zabytkowe układy przestrzenne wsi, które oprócz zachowanego historycznego układu dróg w obrębie wsi zachowały przykłady zabudowy rozwijającej się na przełomie XIX i XX wieku. Najcenniejsze zespoły występują we wsiach Kamienica Królewska, Szopa, Bącka Huta, Gowidlino, Załakowo.

2.2.1.2 Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy znajdują się obszary planowanych badań archeologicznych. Pięć stanowisk archeologicznych zostało wpisanych do rejestru zabytków. Pozostałe stanowiska, których liczba stale rośnie, są w części objęte strefami ochrony archeologicznej.

Stanowiska archeologiczne wyróżnione na terenie gminy (wg obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Sierakowice z 1990 r.):

Wpisane do rejestru zabytków:

Dec. nr 085 / Archeol. z dn. 09.01.1970 r. - wieś Mojusz,
Dec. nr 147 / Archeol. z dn. 31.03.1971 r. - wieś Zatakowo,
Dec. nr 292 / Archeol. z dn. 31.03.1976 r. - wieś Pałubice,
Dec. nr 293 / Archeol. z dn. 16.10.1976 r. - wieś Pałubice,
Dec. nr 004 / Archeolog. z dn. 30.07.1959 r. - wieś Kamienicki Młyn
oraz

huta szkła – XVII-XVIII w. - wieś Szklana,
huta szkła – chronologia nieokreślona - wieś Jelonko,
huta szkła - chronologia nieokreślona - wieś Kamienicka Huta,
huta szkła – XVIII w. - wieś Tuchlinko,
huta szkła – XVIII w. - wieś Kujaty,
cmentarzysko płaskie – wczesna epoka żelaza - wieś Sierakowice,
domniemane cmentarzysko płaskie – wczesna epoka żelaza (?) - wieś
Sierakowice,
cmentarzysko płaskie – wczesna epoka żelaza - wieś Kamienica Królewska,
kurhan i cmentarzysko płaskie – wczesna epoka żelaza - wieś Kamienica
Królewska,
cmentarzysko płaskie – wczesna epoka żelaza - wieś Mojusz,
piece garncarskie – okres średniowieczny lub wczesnośredniowieczny,
cmentarzysko płaskie z okresu wczesnośredniowiecznego - wieś Gowidlino,
cmentarzysko płaskie z wczesnej epoki żelaza - wieś Gowidlino,
cmentarzysko płaskie o nieokreślonej chronologii - wieś Gowidlino,
huta szkła – XVII – XVIII w. - wieś Stara Huta,
ślad osadnictwa – okres mezolitu - wieś Gowidlino,
cmentarzysko płaskie – wczesna epoka żelaza - wieś Puzdrowo,
cmentarzysko płaskie – wczesna epoka żelaza - wieś Puzdrowo,
huta szkła – chronologia nieokreślona / lokalizacja stanowiska wymaga
uściślenia/-wieś Sierakowska Huta,
huta szkła – XVII – XVIII w. - wieś Mojuszewska Huta,
huta szkła – chronologia nieokreślona - wieś Leszczyński,
kurhan kamienny – chronologia nieokreślona - wieś Leszczyński,
huta szkła – XVII w. - wieś Mojusz,
osada otwarta – wczesna epoka żelaza - wieś Pałubice,
cmentarzysko płaskie – wczesna epoka żelaza - wieś Pałubice,
cmentarzysko płaskie – okres wczesnośredniowieczny - wieś Pałubice,
cmentarzysko płaskie – wczesna epoka żelaza - wieś Kamienicki Młyn,
kurhan – chronologia nieokreślona - wieś Kamienicki Młyn,
osada otwarta (?) – wczesna epoka żelaza - wieś Kamienicki Młyn,
osada otwarta – obiekt wielokulturowy - wieś Kamienicki Młyn,
huta szkła – XVI-XVIII w. - wieś Bącka Huta,
huta szkła – XVII w. (?) - wieś Szopa,
huta szkła – XVIII w. - wieś Łączki.

2.2.1.3 Obiekty i zespoły zabytkowe

Obecnie na terenie gminy istnieje obiekt zabytkowy wpisany do rejestru zabytków: Kościół parafialny p.w. Św. Marcina wraz z terenem przykościelnym w obrębie muru kościelnego w Sierakowicach – dec. nr A – 1224 z dn. 14.11.2001r.

Zabudowa historyczna obszaru gminy (wg ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków)

Wieś Gowidlino

Zabudowa mieszkalna, gospodarcza, 4 ćw. XIX w./ 1,2 ćw. XX w. ;
Dom mieszk. nr 41, wł. Choszcz Leon, drewn., 1 ćw. XX w ;
Dom mieszk., wł. Maszke Henryk, mur., 1936 r. ;
Dom mieszk. nr 58, wł. Zielonka Bogusław, mur., 1ćw. XX w. ;
Budynek gospodarczy nr 58, wł. Zielonka Bogusław, mur., 1 ćw. XX w. ;
Dom mieszk. , wł. Bartelik Jan, mur., 1 ćw. XX w. ;
Dom mieszk. nr 57, wł. Rypińska Aniela, mur., 1934 r. ;
Dom mieszk. nr 51, wł. Grucza Bernard, mur., 1935 r. ;
Dom nr 192 /niezamieszkaany, wł. Wenta Mieczysław, szkieł./gl., 1 ćw. XX w. ;
Dom nr 122 /niezamieszkaany, wł. Cyra Józef, szkieł./gl., 4 ćw. XIX w. ;
Dom / organistówka /wł. plebanii, mur., 4 ćw. XIX w. ;
Plebania – wł. parafii, mur., lata 1866-68 r. ;
Budynek gospodarczy przy organistówce, wł. Plebanii, mur., 4 ćw. XIX w. ;
Budynek gospodarczy, wł. Parafii, kam./mur., lata 1866-68 ;
Kościół parafialny w Gowidlinie, kam.-mur., 1866-68 r. ;
Budynek szkoły - wł. gminy, mur., 4 ćw. XIX w. ;
Zespół folwarczny w Gowidlinie, k. XIX w.

Wieś Kamienica Królewska

Zabudowa mieszkalna, 1ćw. XIX w./4 ćw. XIX w. ;
Dom mieszk. nr 9, wł. Leyk Teresa, szkieł./gl./drewn., 4 ćw. XIX w. ;
Dom mieszk. nr 7, wł. Leyk Danuta, szkieł./gl./drewn., 4 ćw. XIX w. ;
Dom mieszk. nr 19, wł. Jank Brunon, szkieł./gl./drewn., 4 ćw. XIX w. ;
Dom mieszk. nr 11, wł. Szulc Jan, szkieł./gl./drewn., 4 ćw. XIX w. ;
Dom mieszk. nr 9/10, wł. Czaja Franciszek, szkieł./głina., 4 ćw. XIX w. ;
Dom mieszk. nr 26 - do rozbiórki, wł. Hiński Leszek, 4 ćw. XIX w. ;
Dom mieszk. nr 25, wł. Ilińska Marta, szkieł./gl./drewn., 1895 r. ;
Kapliczka Matki Boskiej, mur., 1929 r.

Wieś Leszczyński

Zespół zabudowy zagrodowej - 1ćw. XX w. ;
Dom mieszkalny nr 31, wł. Zaworski Józef, szkieł./głina, 1ćw. XX w. ;
Budynek gospodarczy nr 31, wł. Zaworski Józef, szkieł./ gl./cegła, 1ćw. XX w.

Wieś Mojusz

Zabudowa mieszkalna, gospodarcza, 1,2 ćw. XX w. ;
Budynek mieszkalny nr 19, wł. Sikora, mur., 1 ćw. XX w. ;
Dom mieszkalny nr 13, wł. Piach Monika, szkieł./mur., rok 1939 ;
Budynek gospodarczy - wł. gminy, szkieł./mur., 1 ćw. XX w. ;
Budynek szkoły, wł. Gminy, mur., 1 ćw. XX w.

Wieś Mojuszewska-Huta

Zespoły zabudowy zagrodowej, 1,2 ćw. XX w. ;
Budynek gosp. nr 9, wł. Kąkol Jan, mur., 1917 r. ;
 Obora nr 9, wł. Kąkol Jan, mur., 1917 r. ;
 Dom mieszkalny nr 9, wł. Kąkol Jan, mur., 1938 r. ;

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Sierakowice

Budynek gosp. nr 14, wł. Okraj Wł., szkieł./głina/mur./drewn., 1ćw. XX w.;

Dom mieszkalny nr 14, wł. Okraj Wł., szkieł./głina/mur./drewn., 1ćw. XX w.;

Zabudowa mieszkalna – 3 ćw. XX w.;

Dom mieszk. nr 8, wł. Szczypior Stanisław, drewn., 3 ćw. XX w.;

Dom mieszkalny nr 15, wł. Peta, szkieł./gl./drewn., 1ćw. XX w.;

Kapliczka przydrożna przy domu nr 11, wł. Rejter Józef, mur., 1937 r.

Wieś Pałubice

Zabudowa mieszkalna, zagrodowa, 4 ćw. XIX w./1ćw. XX w.;

Dom mieszkalny nr 10, wł. Grzenkowicz Jacek, szkieł./głina, 1891r.;

Dom mieszkalny nr 4, wł. Formela Leon, mur., 4 ćw. XIX w.;

Dom mieszkalny nr 3, wł. Bojanowski Kazimierz, mur., 1ćw. XX w.;

Stodoła nr 2, szkieł./głina/mur., 1ćw. XX w.;

Kapliczka przydrożna przy domu nr 4, mur.

Wieś Puzdrowo

Zabudowa mieszkalna - 4 ćw. XIX w./1,2ćw. XX w.;

Dom mieszkalny nr 3, wł. Damaszk, mur., 1ćw. XX w.;

Dom mieszkalny nr 41, wł. Kuberna Alfons, mur., 1932 r.;

Dom mieszkalny „Sychty”, nr 32, szkieł./mur., 4 ćw. IX w.;

Dom mieszkalny nr 26, wł. Lis Wiktor, mur., 1915 r.;

Dom mieszkalny nr 42, wł. Miaskowski Józef, mur., 1939 r.

Budynek szkoły - wł. gminy - mur, 1ćw. XX w.;

Kapliczka Matki Boskiej, mur., 1927 r.;

Szkoła, wł. gminy, mur., 1ćw. XX w.

Wieś Sierakowice

Kościół filialny p.w. św. Jana Chrzciciela /b.zbór/- przy ul. Kartuskiej, mur., 4ćw. XIX w.;

Kościół parafialny p.w. św. św. Marcina i Barbary, mur., 1820 i 1903r.;

Zespół zabudowy mieszkalnej – 4 ćw. XIX w./1ćw. XX w

Dom mieszk., ul. Dworcowa 13, mur., 1ćw. XX w.;

Dom mieszk., ul. Dworcowa 12, mur., 1ćw. XX w.;

Dom mieszk., ul. Kartuska 4, mur., 1ćw. XX w.;

Dom mieszk., ul. Kartuska 3, mur., 1ćw. XX w.;

Dom, ul. Dworcowa 15/poczta, mur., 1ćw. XX w.;

Dom mieszk., ul. Kartuska 17, mur., 4 ćw. XIX w.;

Dom mieszk., ul. Kartuska 9, mur., 4 ćw. XIX w.;

Dom mieszk., ul. Kartuska 8, mur., 1ćw. XX w.;

Dom mieszk., ul. Kartuska 26, mur., 4 ćw. XIX w.;

Dom mieszk., ul. Kartuska 21, mur., 1ćw. XX w.;

Dom mieszk., ul. Kartuska 19, mur., 4ćw. XIX w.;

Dom mieszk., ul. Lęborska 4, mur., 4ćw. XIX w.;

Dom mieszk., ul. Lęborska 3, mur., 4ćw. XIX w.;

Dom mieszk., ul. Kartuska 57, mur., 4ćw. XIX w.;

Dom mieszk., ul. Lęborska 14, mur., 1912r.;

Dom mieszk., ul. Lęborska 7, mur., XIX w.;

Dom mieszk., ul. Lęborska 6, mur., 4ćw. XIX w.;

Dom mieszk., ul. Lęborska 20, mur., 1ćw. XX w.;

Dom mieszk., ul. Lęborska 18, mur., 1ćw. XX w.;

Dom mieszk., ul. Lęborska 16, mur., 1916r.;

Dom mieszk., ul. Mirachowska 1, mur., 1ćw. XX w.;

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Sierakowice

Dom mieszcz., ul. Lęborska 23, mur., 1 ćw. XX w.;
Dom mieszcz., ul. Lęborska 21, mur., 4 ćw. XIX w.;
Dom mieszcz./kloztorny/, ul. Łosińskiego 4, mur., 4 ćw. XIX w.;
Dom mieszcz., ul. Mirachowska 39, szkieł./gl./drew., 4 ćw. XIX w.;
Dom mieszcz., ul. Mirachowska 12, mur., 1 ćw. XX w.;
Dom, ul. Podgórna 7, szkieł./mur./drewn., 4 ćw. XIX w.;
Dom mieszcz., ul. Podgórna 7, szkieł./mur./drewn., 4 ćw. XIX w.;
Dom /organistówa/, ul. Osińskiego 6, mur., 4 ćw. XIX w.;
Dom mieszcz., ul. Słupska 6, mur., 4 ćw. XIX w.;
Dom /apteka/, ul. Słupska 2, mur., 4 ćw. XIX w.;
Dom mieszcz., ul. Rynek, mur., 4 ćw. XIX w.;
Dom mieszcz., ul. Słupska 13, mur., 4 ćw. XIX w.;
Kapliczka Matki Boskiej, przy ul. Lęborskiej, mur., 1 ćw. XX w.;
Zespół folwarczny w Sierakowicach, poł. XIX w.

Wieś Stara Maszyna

Zabudowa mieszkalna z przelomu wieku XIX i XX.
Dom mieszcz., wł. Labuda Leon, szkieł./gl./drew., 4 ćw. XIX w.;
Dom mieszcz. nr 4, wł. Lica Leon, mur., rok 1920.

Wieś Szklana

Zabudowa mieszkalna i zagrodowa, 4 ćw. XIX w./1,2 ćw. XX w.
Dom mieszcz. nr 39, wł. Pⁿuzdrowski Władysław, szkieł./gl./drew., 4 ćw. XIX w.;
Obora i stodoła nr 16, wł. Tusk Zygmunt, kam./mur./drew., 1927 r.;
Dom mieszcz. nr 16, wł. Wolski Władysław, mur., 1929 r.;
Dom mieszcz. nr 40, wł. Dułak Józef, mur., 1935 r.

Wieś Szopa

Zabudowa mieszkalna i zagrodowa, 4 ćw. XIX w./1,2 ćw. XX w.
Dom mieszcz., b. szkoła, wł. gminy, mur., 4 ćw. XIX w.;
Dom mieszcz., wł. Buczek Jan, szkieł./głina, 1 ćw. XX w.;
Dom mieszcz., wł. Urbańska Irena, mur., 1933 r.;
Dom mieszcz., wł. Neubauer Brunon, szkieł./gl./mur., 1 ćw. XX w.;
Obora, wł. gminy, mur., 4 ćw. XX w.

Wieś Tuchlino

Zabudowa zagrodowa, 2 poł. XIX w./1 ćw. XX w.;
Dom mieszcz., mur./drew., 2 poł. XIX w.;
Obora w zagrodzie, mur./drew., 2 poł. XIX w.;
Dom mieszcz. nr 12, wł. Drywa Edward, szkieł./gl./mur., 1902 r.;
Stodoła i stajnia nr 12, Labuda Konrad, drewn., 1902 r.;
Budynek gospodarczy nr 12, Labuda Konrad, drewn., 1902 r.;
Budynek gospodarczy nr 12, Labuda Konrad, drewn., 1902 r.;
Dom mieszcz. nr 48, wł. Helena Kreft, mur./drewn., 2 poł. XIX w.;
Obora w zagrodzie nr 48, wł. Helena Kreft, mur./drewn., 2 poł. XIX w.;
Zespół folwarczny w Tuchlinie, k. XIX w.

Wieś Wygoda

Dom mieszcz. nr 59, wł. Hinc Walerian, mur., 1907 r.

Wieś Zająkowo

Zabudowa mieszkalna-4 ćw. XIX w.

Dom mieszk. nr 16, wł. Choszcz Kazimierz, szkieł./głina/deski/tynk;

Dom mieszk. nr 9, wł. Bielewczyk Alfons, kam.;

Dom mieszk. nr 4, wł. Wolski Józef, szkieł./głina/deski;

Dom mieszk., wł. Lis Zygmunt, mur., 1895 r.;

Dom mieszk. nr 18, wł. Wenta Bronisław, szkieł./gl.

Zespół młyński w Załakowie, k. XIX w., 1 ćw. XX w.

2.2.1.4 Stan zachowania zasobów kultury materialnej

Stan zachowania zasobów kultury materialnej uzależniony jest między innymi od wieku obiektu, jego historii, materiału, z którego został wykonany, od stanu własności i sposobu użytkowania.

Najstarsze zachowane obiekty prehistoryczne pochodzą z wczesnej epoki żelaza. Obecnie na terenie gminy istnieje łącznie około sześćdziesięciu miejsc, które znajdują się pod ochroną archeologiczną.

Drugą grupę stanowią obiekty historyczne pochodzące z drugiej połowy XIX w. i poł. XX. Zabudowa historyczna reprezentowana przez obiekty sakralne, w tym kościoły, kapliczki, cmentarze są dobrze zachowane. Zabudowa mieszkalna, gospodarcza i zagrodowa, zespoły folwarczne w niewielkim stopniu dotrwały do dzisiaj - w skutek działań wojennych, złej gospodarki zasobami kultury materialnej w okresie powojennym, złego stanu technicznego obiektów, przebudów i rozbiórek. Stosunkowo najwięcej przykładów tej zabudowy, z II poł. XIX w. i I poł. XX w. znajduje się w Sierakowicach, Kamienicy Królewskiej i Gowidlinie. Stan techniczny zachowanych obiektów pogarsza się z roku na rok. Szczególnie zagrożona jest zabudowa pozostająca w rękach prywatnych - niszczeje z powodu braku remontów (brak środków materialnych).

Zespoły ruralistyczne dawnych siedlisk wsi w dużej mierze zachowały swoje historyczne układy. W okresie powojennym ulegały przemianom, często gubiąc pierwotny charakter. Historyczny układ przestrzenny wsi Sierakowice zachował się jedynie we fragmentach.

2.2.2 Kultura użytkowania przestrzeni

Życie kulturowe mieszkańców gminy ma swoje odzwierciedlenie w przestrzeni: miejsca spotkań, imprez i wypoczynku oraz elementy zagospodarowania związane z realizacją potrzeb kulturowych. Największa koncentracja miejsc ważnych dla kultury w rozumieniu użytkowania przestrzeni ma miejsce w Sierakowicach, w mniejszym stopniu w Gowidlinie i innych miejscowościach. Poniżej zestawiono elementy kulturotwórcze w następujących grupach:

2.2.2.1 Miejsca pamięci narodowej:

Pomniki Pamięci Narodowej:

- pomnik z tablicą upamiętniającą miejsce mordu więźniarek obozu koncentracyjnego w Stutthofie - wieś Ciechomie,
- pomnik z tablicą upamiętniającą bohaterów z parafii Sierakowice poległych za wolność ojczyzny w latach 1914 -1920, z godłem i figurą Matki Boskiej -wieś Sierakowice,
- pomnik z tablicą upamiętniającą śmierć bohaterów Tajnej Organizacji Wojskowej w starciu z policją hitlerowską w styczniu 1944 r. - Kamienica Królewska,

- obelisk we wsi Kamienica Królewska upamiętniający śmierć partyzantów z Gryfa Pomorskiego w walce z okupantem w styczniu 1944 r.,
- kaplica z tablicą pamiątkową w Sierakowicach,
- miejsca pochówku zmarłych – cmentarze (Sierakowice, Gowidlino, Kamienica Królewska).

2.2.2.2 Miejsca organizowanych imprez kulturalnych i festynów

Do miejsc zorganizowanego spędzania czasu należą:

miejsca imprez plenerowych i festynów - Amfiteatr w Sierakowicach, ul. Kubusia Puchatka (imprezy: min.: „Kaszubskie Spotkania Rodzin Muzykujących i Śpiewających”, Kaszubska „Sobótka”, „Międzynarodowy Festiwal Folkloru”, „Noc pod gwiazdami”, „Gminne Dożynki”); OWS „Govi” - jez. Gowidlińskie (regaty żeglarskie); Tuchlino- Piknik Strażacki,

miejsca imprez zamkniętych, konkursów - sale widowiskowe – 3 (Remiza Strażacka w Sierakowicach, Gowidlinie, Kamienicy Królewskiej); Gminny Ośrodek Kultury w Sierakowicach.

2.3. Analiza wartości, stanu zachowania i funkcjonowania krajobrazu

2.3.1 Wstęp

Krajobraz przyjęto traktować jako zespół elementów przestrzennych stanowiących określoną kompozycję, a waloryzację krajobrazową jako wyróżnienie wybranych elementów tej kompozycji. Na formy krajobrazu gminy Sierakowice mają wpływ przede wszystkim zasoby kultury i przyrody, które kształtują obraz ziemi kaszubskiej.

Podstawowym kryterium wartościującym zasoby krajobrazu jest atrakcyjność. O stopniu atrakcyjności walorów decydują:

- wartość estetyczna (np.: obiektu, widoku, wnętrza krajobrazowego,...),
- wyjątkowość występowania (w skali lokalnej, miasta lub regionu),
- natężenie występowania walorów (np.: kilka obiektów o średnich walorach może tworzyć wyjątkowo wartościowy zespół),
- jednoczesność występowania różnych walorów krajobrazowych ,
- dostępność komunikacyjno - widokowa.

2.3.2 Fizjonomia przestrzeni – elementy budowy krajobrazu

2.3.2.1 Rzeźba terenu

Obszar gminy jest znacznie zróżnicowany pod względem wysokościowym. W części Kaszubskiego Parku Krajobrazowego względne różnice wysokości dochodzą do 30 m. Morenowy krajobraz gminy urozmaicają liczne zagłębienia bezodpływowe wypełnione wodą i torfowiska. Występowanie terenowych różnic wysokościowych podnosi stopień atrakcyjności krajobrazu i stwarza dogodne warunki dla postrzegania jego walorów. Obszar Pojezierza Kaszubskiego jest najwyższej położony w całym regionie kaszubskim. Z terenów gminy pochodzą źródła rzek: Słupia, Łeba i Bukowina.

Wschodnia i południowo - wschodnia część obszaru gminy (Wysoczyzna Mojużewsko - Mirachowska) jest najwyższej położona i obejmuje tereny

Kaszubskiego Parku Krajobrazowego ze wsiami Bącka Huta, Szopa, Mojusz, Mojuszewska Huta oraz tereny leżące w otulinie parku ze wsiami Szklana, Jelonko, Tuchlinek. Wysokość terenu dochodzi w miejscowości Bącka Huta do 253 m n.p.m., w okolicy wsi Mojuszewska Huta - do 270 m n.p.m., we wsi Szklana - 260 m n.p.m.

Najniżej położone tereny w gminie to tereny obejmujące wsie Skrzeszewo, Załakowo, Załakowo Wybudowanie, tereny źródłiska rzeki Stupi (174-170 m n.p.m.), położone na wschód od Jeziora Gowidlińskiego oraz obszar graniczący od północy z drogą Puzdrowo - Gowidlino (najniższy punkt 166 m n.p.m.). Na obszarze występuje wiele zbiorników wód powierzchniowych najczęściej bezodpływowych - (Jezioro Czarne, Miemino i Długie, Świniewo) i małych oczek wodnych otoczonych wzniesieniami i pagórkami moren. Wyjątkowo czytelne jest wnętrze wokół Jeziora Gowidlińskiego. Pagórki i równiny morenowe kontrastują z wciętą rynną jeziora.

2.3.2.2 Pokrycie terenu

Pokrycie terenu na obszarze gminy Sierakowice można podzielić na seminaturalne oraz antropogeniczne. Wyróżniono następujące rodzaje pokrycia terenu:

seminaturalne:

- zieleń wysoka (skupiska drzew i lasy),
- wody powierzchniowe:
 - jeziora (Potęgowskie: Białe, Junno, Kamienickie...),
 - rzeki z dolinami,

antropogeniczne:

- rozporoszona zabudowa wiejska,
- zwarta zabudowa wsi,
- zabudowa małomiasteczkowa (kamienicowa) Sierakowic:
 - zabudowa kamienicowa z usługami w parterach,
 - zabudowa jednorodzinna na wydzielonych działkach,
 - zabudowa wielorodzinna,
- zabudowa usługowa:
- tereny szkół i przedszkoli,
- zabudowa letniskowa nad jeziorami,
- zabudowa rzemieślniczo-produkcyjna, składy, magazyny,
- tereny rolnicze (łąki, pastwiska, pola uprawne),
- tereny infrastruktury technicznej,
- tereny komunikacji,
- plac budów.

W części północnej i północno - wschodniej duży udział terenów stanowią obszary o charakterze seminaturalnym: jeziora i rzeki oraz duże kompleksy leśne. Większość lasów to lasy mieszane i liściaste z bukiem. Stoki wysoczyzn oraz zbocza rynien i dolin do nich dochodzących porasta często buczyna pomorska. Północną część opracowania zajmuje fragment większego zespołu Jezior Potęgowskich składającego się z dziesięciu zbiorników rynnowych w dorzeczu Łupawy. Na terenie gminy Sierakowice leży część zespołu: Jezioro Kamienickie, Święte, Białe i Junno. Jeziora Potęgowskie otoczone są enklawami lasów, a od strony wschodniej stykają się z dużym kompleksem lasów Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, który zajmuje znaczny teren wschodniej części obszaru gminy. Wewnątrz parku znajdują się wsie: Kamienica Królewska, Paczewo, Bącka Huta, Szopa, Mojusz, Mojuszewska Huta.

Pokrycie terenu części południowej obszaru gminy to głównie pola uprawne, łąki i pastwiska oraz rozdrobniona zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa wsi, z towarzyszeniem obiektów gospodarczych, produkcyjnych i usługowych. Duża ilość wód powierzchniowych występuje w części południowej i zachodniej, w postaci większych i mniejszych jezior i oczek wodnych. Znaczną część obszaru w południowo - zachodniej części gminy zajmuje Jezioro Gowidlińskie, otoczone od strony zachodniej zabudową letniskową i mieszkalną jednorodziną o niskiej intensywności. Od strony wschodniej jezioro porastają enklawy leśne.

Wysokość zabudowy na terenie gminy nie przekracza najczęściej dwóch kondygnacji. Najwyższe obiekty w gminie to maszt w Gowidlinie i koło wsi Puzdrowo oraz wieże kościołów we wsi Sierakowice, Tuchlino, Kamienica Królewska, Gowidlino, Załakowo, Mojusz i Łyśniewo. Tereny produkcyjno - rzemieślnicze, magazyny, składy, tartaki nie zajmują dużej powierzchni obszaru gminy. Często lokalizowane są wzdłuż głównych dróg komunikacyjnych lub w ich pobliżu, dlatego są łatwo dostrzegane.

2.3.3 Analiza zasobów krajobrazowych

2.3.3.1 Typy krajobrazu

Ze względu na rodzaj pokrycia terenu występujący na danym obszarze można wyróżnić na obszarze gminy odmienne typy krajobrazowe:

- krajobraz wsi (związany z występującą zabudową mieszkalną, gospodarczą, zagrodową w obrębie danej wsi), w tym w zabudowie zwartej i rozproszonej,
- krajobraz małomiasteczkowy wsi Sierakowice,
- krajobraz przemysłowy,
- krajobraz łąk, pól i pastwisk porośniętych grupami drzew wraz z występującą sporadycznie zabudową zagrodową,
- krajobraz jezior (związany z występowaniem jezior w otoczeniu zieleni oraz terenów rekreacyjnych),
- krajobraz śródleśny,
- krajobraz enklaw leśnych,
- krajobraz zabudowy letniskowej.

2.3.3.2 Elementy ekspozycji krajobrazu – miejsca widokowe

Elementami istotnymi z punktu widzenia postrzegania krajobrazu są zarówno miejsca budujące krajobraz jak i miejsca dogodne dla jego obserwacji. Najważniejsze miejsca obserwacji krajobrazu - miejsca widokowe - to te, które są łatwo dostępne i leżą przy głównych ciągach komunikacyjnych oraz umożliwiają obserwację najbardziej atrakcyjnych widoków. O walorach krajobrazu gminy Sierakowice decyduje przede wszystkim atrakcyjne ukształtowanie terenu, stwarza bowiem dogodne warunki postrzegania krajobrazu. Na obszarze gminy wyróżnić można wiele miejsc widokowych. Do najbardziej charakterystycznych miejsc postrzegania krajobrazu należy ciąg widokowy biegnący wzdłuż drogi łączącej wieś Tuchlino ze wsią Jelonko. Widoki roztaczają się na tereny położone w części północnej obszaru gminy.